



## Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA NĪLO JĒSKINENA [*NIILO JÄÄSKINEN*]  
SECINĀJUMI,  
sniegti 2013. gada 21. martā<sup>1</sup>

**Lieta C-241/11**

**Eiropas Komisija  
pret**

**Čehijas Republiku**

Valsts pienākumu neizpilde — Direktīvas 2003/41/EK netransponēšana — Papildpensijas kapitāla uzkrāšanas institūciju darbība un uzraudzība — Tiesas sprieduma lietā C-343/08 neizpilde — LESD 260. pants — Naudas sods — Tiesas sprieduma, ar kuru konstatēta pienākumu neizpilde, izpildes termiņš

### I – Ievads

1. Ar savu prasību Eiropas Komisija lūdz Tiesu konstatēt, ka, neveicot pasākumus, kas ietvēra 2010. gada 14. janvāra sprieduma lietā Komisija/Čehijas Republika<sup>2</sup> izpildi un kas ir saistīti ar Direktīvas 2003/41/EK<sup>3</sup> daļēju transponēšanu saistībā ar papildpensijas kapitāla uzkrāšanas institūcijām, Čehijas Republika nav izpildījusi pienākumus, kas tai paredzēti LESD 260. panta 1. punktā. Turklāt Komisija lūdz Tiesu noteikt Čehijas Republikai naudas sodu EUR 3 364 395,20 apmērā.
2. Tādējādi Tiesai ir jāveic nopietns uzdevums, kas attiecas gan uz valsts, gan Savienības tiesību sistēmu un it īpaši uz konkurences jomu, kurā ir jānosaka soda lielums.
3. Šīs lietas īpatnība ir tajā, ka iepriekš minētajā Tiesas spriedumā lietā Komisija/Čehijas Republika konstatētajam pārkāpumam saskaņā ar LESD 258. pantu bija ļoti maza praktiska ietekme Čehijas tiesību sistēmā, jo valsts teritorijā nebija izveidotas papildpensijas kapitāla uzkrāšanas institūcijas (*institutions de retraite professionnelle*, turpmāk tekstā – “*IRP*”).
4. Šajā ziņā atgādināšu, ka naudas sodu LESD 260. panta izpratnē jomā Komisija ir publicējusi virkni paziņojumu<sup>4</sup>, vienādotu minēto sodu noteikšanas praksi, vienlaikus veicinot vienlīdzīgu attieksmi pret dalībvalstīm. Taču Tiesai nav saistoši priekšlikumi, kurus Komisija ir izteikusi minētajos paziņojumos<sup>5</sup>.

1 — Oriģinālvaloda – franču.

2 — Lieta C-343/08 (Krājums, I-275. lpp.).

3 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 3. jūnija Direktīva par papildpensijas kapitāla uzkrāšanas institūciju darbību un uzraudzību (OV L 235, 10. lpp.).

4 — Skat. tostarp Paziņojumu par Līguma 171. panta īstenošanu (OV 1996, C 242, 6. lpp.); EK līguma 171. pantā paredzētā kavējuma naudas aprēķina metode (OV 1997, C 63, 2. lpp.); 2005. gada 12. decembra Paziņojums SEK(2005) 1658 ar nosaukumu “EKL 228. panta īstenošana” (OV 2007, C 126, 12. lpp.), kas atjaunināts ar 2010. gada 20. jūlija Paziņojumu SEC(2010) 923 ar nosaukumu “Līguma par Eiropas Savienības darbību 260. panta īstenošana. Datu atjaunošana, ko izmanto naudas sodu un kavējuma naudas aprēķināšanai, ko Komisija piedāvās Tiesai pārkāpumu procedūras ietvaros”.

5 — 2000. gada 4. jūlija spriedums lietā C-387/97 Komisija/Grieķija (*Recueil*, I-5047. lpp., 86. un 89. punkts).

5. No šiem paziņojumiem tostarp izriet, ka saskaņā ar Komisijas uzskatu ikvienam Savienības tiesību pārkāpumam, it īpaši Tiesas sprieduma neizpildei, ir nopietns raksturs. Taču šāda pieeja, manuprāt, ir retoriska, jo tā, šķiet, izslēdz jebkādu soda samērīguma izvērtēšanu un individualizāciju, neņemot vērā sodu noteikšanas jomā parasti piemērojamos principus.

6. Taisnība, ka atšķirībā no valsts tiesībām, kurās pārkāpumi bieži vien tiek klasificēti, ņemot vērā piemērojamos sodus, Savienības tiesībās šāda nošķiršana nenotiek. Tomēr kopējs aspekts gan valsts, gan Savienības tiesībām ir tas, ka tiek ņemts vērā, cik lielā mērā ir pārkāpts likums, saprotot to kā tādu normas pārkāpumu, kas izdarīts ar noteiktu gribas izpausmes vai neuzmanības pakāpi<sup>6</sup>.

7. Tādējādi LESD 260. pantā paredzētajā sistēmā naudas soda noteikšanai pārkāpuma raksturs pirmām kārtām tiek noteikts, ņemot vērā tā smagumu.

8. Līdz ar to, lai nodrošinātu izdarītā pārkāpuma un paredzētā soda atbilstību, Tiesa var nošķirt Savienības tiesību pārkāpumus, izdalot vieglu, vidēji smagu un smagu ar pienākumu neizpildi saistītu pārkāpumu. Turklāt, tā kā pretlikumība nav atkarīga tikai no pārkāpuma izdarītāja ārējās rīcības un tās sekām, bet ir saistīta arī ar minētā pārkāpēja personību raksturojošiem apstākļiem, it īpaši tā nolūku, tad, nosakot naudas soda apmēru, ir jāņem vērā, pirmkārt, atbildību mīkstinoši apstākļi, piemēram, lojāla sadarbība, un, otrkārt, atbildību pastiprinoši apstākļi, piemēram, attiecīgās dalībvalsts agrāk izdarīti pārkāpumi.

9. Visbeidzot visu šo elementu izsvēršana ietilpst neierobežotas kompetences, kāda ir Tiesai attiecībā uz LESD 260. pantā paredzēto naudas sodu noteikšanu, īstenošanā.

## II – Par atbilstošo Savienības tiesisko regulējumu

10. Ar Lisabonas līguma stāšanās spēkā tika saīsināta saskaņā ar LESD 260. pantu piemērojamā pirmstiesas procedūra Tiesas sprieduma neizpildes gadījumā, izslēdzot prasību par Komisijas pamatotu atzinumu. Tādējādi no šī panta formulējuma izriet, ka Komisijai pirms vērsšanās Tiesā attiecīgajai dalībvalstij ir jānosūta vienīgi brīdinājuma vēstule.

11. Direktīvas 2003/41 – kuru Čehijas Republika transponēja tikai daļēji – mērķis ir paredzēt normas attiecībā uz *IRP* darbību un uzraudzību. *IRP* ir iestādes, kuru mērķis ir nodrošināt papildpensijas kapitāla izmaksas saistībā ar profesionālo darbību un atbilstoši individuālam vai kolektīvam nolīgumam vai līgumam starp darba devējiem un to personālu vai pēdējo minēto pārstāvošajām organizācijām. Ar Direktīvu 2003/41 šajā ziņā ir paredzēts Eiropas līmenī izveidot papildpensiju kapitāla uzkrāšanas iekšējo tirgu. Saskaņā ar subsidiaritātes principu dalībvalstīm tomēr paliek pilna atbildība par to pensiju shēmu organizāciju un lomu sadali starp pensiju shēmas trīs “līmeņiem”, kas nozīmē, ka tām it īpaši otrajā līmenī ir pienākums definēt dažāda veida *IRP* lomu un funkcijas.

12. Lai īstenotu paredzētos mērķus, Direktīvā 2003/41 ir noteikti dažādi pienākumi dalībvalstīm attiecībā uz to teritorijās izveidotajām *IRP*, tostarp iemaksas veicošo uzņēmumu un *IRP* juridiska nodalīšana (8. pants), darbības nosacījumu ievērošana (9. pants), *IRP* uzraudzība (13. pants) un tehnisko rezervju izveidošana (15.–18. pants). Turklāt minētās direktīvas 20. panta 1. punktā ir paredzēts, ka dalībvalstis atļauj to teritorijā esošiem uzņēmumiem veikt iemaksas *IRP*, kuru darbība ir atļauta citās dalībvalstīs, un ka tām ir arī jāatļauj *IRP*, kuru darbība ir atļauta šo valstu teritorijā, pieņemt iemaksas no uzņēmumiem, kas atrodas citu dalībvalstu teritorijās. Šī panta 2.–4. punktā šajā ziņā ir precizētas *IRP* pārrobežu darbības uzraudzības normas.

13. Atbilstoši Direktīvas 2003/41 22. panta 1. punktam dalībvalstīm bija jāpieņem vajadzīgie noteikumi, lai līdz 2005. gada 23. septembrim izpildītu šo direktīvu.

6 — Attiecībā uz krimināltiesībām skat. Darbellay, J., *Théorie générale de l'illicéité*, 124. lpp.

### III – Spriedums lietā C-343/08 Komisija/Čehijas Republika

14. Iepriekš minētajā spriedumā lietā Komisija/Čehijas Republika Tiesa atzina, ka, noteiktajā termiņā nepieņemot normatīvos un administratīvos aktus, kas nepieciešami, lai izpildītu Direktīvas 2003/41 8., 9., 13., 15.–18. pantā un 20. panta 2.–4. punktā paredzētās prasības, Čehijas Republika nav izpildījusi šīs direktīvas 22. panta 1. punktā paredzētos pienākumus.

15. Atbildot uz Čehijas Republikas argumentāciju, saskaņā ar kuru *IRP* neesamība šajā dalībvalstī pamatoja Direktīvas 2003/41 noteikumu netransponēšanu, Tiesa minētā sprieduma 37.–52. punktā atgādināja, ka saskaņā ar judikatūru un neesot tādām ģeogrāfiskam iemeslam, kas padarītu attiecīgo normu transponēšanu par bezmērķīgu, ir svarīgi, ka gadījumā, ja Čehijas Republika izlemtu papildināt tās valsts vecuma pensiju sistēmu ar otrā līmeņa papildpensijas kapitāla uzkrāšanas shēmu, visi tiesību subjekti šajā dalībvalstī, tāpat kā citi tiesību subjekti Eiropas Savienībā, zinātu, kādas ir to tiesības un pienākumi.

16. Turpretim sprieduma 53.–62. punktā Tiesa atzina, ka attiecīgo noteikumu transponēšana valsts tiesībās nekādā ziņā neuzlika Čehijas Republikai pienākumu grozīt tās valsts vecuma pensiju sistēmu. It īpaši Direktīvu 2003/41, pēc Tiesas uzskata, nedrīkst interpretēt tādējādi, ka tā nosaka pienākumu dalībvalstij, kas otrā līmeņa neesamības dēļ aizliedz savā teritorijā izveidot *IRP*, atcelt šo aizliegumu.

### IV – Pirmstiesas procedūra, prasības celšana Tiesā lietā C-241/11 un notikumu attīstība šajā tiesvedībā

17. Ar 2010. gada 19. februāra vēstuli Komisija aicināja Čehijas Republiku tai paziņot par iecerētajiem pasākumiem un precīziem datumiem saistībā ar iepriekš minētā sprieduma lietā Komisija/Čehijas Republika izpildi. Atbildē šī dalībvalsts norādīja, ka vajadzīgie pasākumi tiks veikti vēlākais līdz 2012. gada jūnijam. Ar 2010. gada 17. jūnija vēstuli Čehijas Republikas finanšu ministrs informēja Komisiju, ka lēmumu par Direktīvas 2003/41 transponēšanas metodi valdība pieņems pēc Parlamenta vēlēšanām 2010. gada 28. un 29. maijā. Vēlāk ar 2010. gada 1. oktobra vēstuli ministrs paziņoja, ka darba dokuments attiecībā uz minētās direktīvas transponēšanu tuvākajā laikā tiks nodots valdībai.

18. Ar 2010. gada 29. oktobra vēstuli Komisija nosūtīja Čehijas Republikai brīdinājuma vēstuli, aicinot pēdējo minēto iesniegt apsvērumus divu mēnešu laikā no minētās vēstules saņemšanas brīža. Pēc Čehijas Republikas lūguma Komisija piekrita pagarināt šo termiņu līdz 2011. gada 28. janvārim.

19. Atbildot uz minēto brīdinājuma vēstuli, Čehijas Republika norādīja, ka tā sagatavo likumprojektu, kurš tiks nodots valdībai 2011. gada pirmajā ceturksnī un parlamentam – 2011. gada aprīlī, kas nozīmē, ka tas stāsies spēkā trešajā ceturksnī.

20. 2011. gada 19. maijā Komisija cēla šo prasību, kurā lūdza Tiesu:

- konstatēt, ka šī dalībvalsts nav veikusi vajadzīgos pasākumus, lai izpildītu iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Čehijas Republika, kā arī
- noteikt Čehijas Republikai samaksāt kavējuma naudu EUR 22 364,16 apmērā par katru kavējuma dienu pasākumu, kas vajadzīgi minētā sprieduma izpildei, veikšanā, sākot no sprieduma šajā lietā pasludināšanas brīža līdz minēto izpildes pasākumu veikšanai, un
- noteikt tai arī naudas sodu EUR 5644,80 apmērā par katru kavējuma dienu šo pasākumu pieņemšanā, sākot no minētā sprieduma pasludināšanas brīža līdz sprieduma šajā lietā pasludināšanas brīdim vai līdz izpildes pasākumu pieņemšanas brīdim.

21. 2011. gada 2. septembrī Čehijas Republika informēja Komisiju par Likuma Nr. 260/2011<sup>7</sup> (turpmāk tekstā – “Likums Nr. 260/11”) publicēšanu un spēkā stāšanos 2011. gada 31. augustā, kas, pēc šīs dalībvalsts domām, nodrošina iepriekš minētā sprieduma lietā Komisija/Čehijas Republika pilnīgu izpildi. Izvērtējusi Likuma Nr. 260/11 saturu, Komisija savā replikas rakstā uzskatīja, ka Čehijas Republika ir panākusi savu tiesību aktu atbilstību iepriekš minētajam spriedumam. Līdz ar to Komisija atsauca savu prasību noteikt kavējuma naudu. Tomēr tā uztur spēkā savu prasību par naudas soda kopsomas samaksu.

## V – Par prasību un lietas dalībnieku argumentiem

### A – Par pienākumu neizpildes esamību

22. Vispirms jānorāda, ka ar Lisabonas līguma stāšanos spēkā atsaucies datums, lai konstatētu pienākumu neizpildes esamību saskaņā ar LESD 260. pantu, atbilst termiņa, kāds brīdinājuma vēstulē ir noteikts saskaņā ar minētā panta 2. punkta pirmo daļu, beigu datumam<sup>8</sup>.

23. Kaut arī Čehijas Republika apstrīd nevis apgalvotās pienākumu neizpildes esamību, bet vienīgi pārkāpuma smagumu, kāds izriet no Komisijas interpretācijas, tomēr ir skaidrs, ka Komisijas brīdinājuma vēstulē noteiktā termiņa, kas tika pagarināts, beigās Čehijas Republika nebija pieņēmusi visus vajadzīgos pasākumus, lai pilnībā izpildītu pienākumus, kādi izriet no iepriekš minētā sprieduma lietā Komisija/Čehijas Republika. Līdz ar to ir jākonstatē, ka Čehijas Republika neizpildīja pienākumu, kāds tai izriet no LESD 260. panta 1. punkta.

### B – Par prasību noteikt naudas sodu

24. Tā kā pasākumi, kas vajadzīgi, lai izpildītu iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Čehijas Republika, tika pieņemti šīs tiesvedības laikā, tad prasība par kavējuma naudas noteikšanu saskaņā ar judikatūru ir kļuvusi lieka<sup>9</sup>.

25. Turpretim Komisija saglabāja savu prasību noteikt naudas sodu, kas tika aprēķināts atbilstoši iepriekš minētajam Komisijas 2005. gada paziņojumam. No šī paziņojuma izriet, ka naudas soda summa atbilst rezultātam, kāds tiek iegūts, dienas summu sareizinot ar pārkāpuma dienu skaitu. Savukārt dienas summa atbilst rezultātam, kāds tiek iegūts, soda nauda pamatsummu<sup>10</sup> sareizinot ar pārkāpuma smaguma koeficientu (skalā no 1–10) un nezināmo “n”, kas atspoguļo dalībvalsts iekšzemes kopproduktu un tās balsu skaitu Eiropas Savienības Padomē.

26. Komisija uzsver katras dalībvalsts pienākumu pilnībā transponēt Direktīvu 2003/41, kaut arī šajā gadījumā šādi netransponēšanai praksē nebūtu nekādas konkrētas ietekmes, jo Čehijas vecuma pensiju sistēmā nav otrā līmeņa. Tā atgādina, ka, pieņemot Direktīvu 2003/41, Savienības likumdevējs pieņēma, ka visas dalībvalstis ir definējušas nosacījumus, kādi nepieciešami *IRP* darbībai to attiecīgajās teritorijās. Turklāt, pēc Komisijas domām, gan Direktīvas 2003/41 attiecīgie noteikumi, gan iepriekš minētā sprieduma lietā Komisija/Čehijas Republika saturs bija skaidri formulēti un neradīja nekādas šaubas attiecībā uz to izpildes noteikumiem.

7 — Čehijas Republikas 2011. gada 31. augusta Likumu krājums, 92. sējums.

8 — Skat. 2012. gada 11. decembra spriedumu lietā C-610/10 Komisija/Spānija (67. punkts), 2012. gada 19. decembra spriedumus lietā C-279/11 Komisija/Īrija (19. punkts) un lietā C-374/11 Komisija/Īrija (19. punkts).

9 — Skat. 2008. gada 9. decembra spriedumu lietā C-121/07 Komisija/Francija (Krājums, I-9159. lpp., 26.–28. punkts).

10 — Skat. Komisijas Paziņojumu C(2012) 6106, galīgā redakcija, ar nosaukumu “Datu, kas tiek izmantoti, lai aprēķinātu naudas sodus un kavējuma naudas, kādus Komisija piedāvā noteikt Tiesai pārkāpuma procedūru ietvaros, atjaunināšana”, kurā ir noteikta vienota pamatsumma EUR 210 apmērā.

27. Runājot par naudas soda aprēķināšanas detaļām, Komisija piedāvā izmantot [pārkāpuma] smaguma koeficientu 8, jo Direktīvas 2003/41 noteikumi, pēc tās uzskata, ir būtiski attiecībā uz *IRP* sniegtajiem pārrobežu pakalpojumiem un, netransponējot šos noteikumus pilnībā valsts tiesību sistēmā, netiek noteikti papildpensiju kapitāla uzkrāšanas iekšējā tirgus darbības nosacījumi. Komisija uzsver, ka netransponēšana ir uzskatāma par tiesiskās noteiktības principa pārkāpumu, kura smagums palielinātos, ciktāl tas ir paredzēts piesardzības un uzraudzības noteikumos, kuru mērķis ir nodrošināt augstu drošības līmeni pensionāriem nākotnē.

28. Turklāt, atbildot uz Čehijas Republikas izvirzīto argumentu, kas ir saistīts ar Direktīvas 2003/41 daļēju transponēšanu noteiktajā termiņā, Komisija apgalvo, ka šis apstāklis situācijā neko nemainītu. Daļēja transponēšana attiektos vienīgi uz tiem *IRP*, kas sniedz pārrobežu pakalpojumus Čehijas Republikā. Līdz ar to no šādas daļējas transponēšanas nebūtu iespējams identificēt ne *IRP*, kuras atrodas Čehijas Republikas iestāžu pārraudzībā, darbības nosacījumus, ne arī to, kādi piesardzības noteikumi piemērojami šīm iestādēm.

29. Savukārt Čehijas Republika apstrīd galvenokārt iepriekš minētajā spriedumā lietā Komisija/Čehijas Republika konstatētā ar pienākuma neizpildi saistītā pārkāpuma smagumu, kas būtuniecīgs vai par tādu vispār nevarētu runāt. Minētā dalībvalsts uzskata, ka tai nevajadzētu noteikt naudas sodu vai ka šī naudas soda summa būtu būtiski jāsamazina, ņemot vērā šīs lietas īpatnības.

30. Pirmkārt, Čehijas Republika norāda, ka Komisijas vērtējums ar pienākumu neizpildi saistītā pārkāpuma smagumam esot balstīts uz kļūdainu premisu, Komisijai šo jautājumu par pārkāpuma smagumu jaucot ar jautājumu par Savienības tiesību pārkāpumu. Otrkārt, Čehijas Republika atgādina, ka, lai novērtētu pārkāpuma smaguma pakāpi, ir jāņem vērā pienākuma neizpildes ietekme uz sabiedrības un privātajām interesēm, kā arī tas, cik steidzami attiecīgajai dalībvalstij ir jāuzdod izpildīt tās pienākumus, un tiesību normas, kuras pārkāpums ir ticis konstatēts, nozīmīgums un attiecīgās dalībvalsts attieksme.

## VI – Vispārējais vērtējums

### A – Par naudas soda raksturu

31. No judikatūras, it īpaši no 2005. gada 12. jūlija sprieduma lietā Komisija/Francija<sup>11</sup>, izriet, ka abām LESD 260. panta 2. punktā paredzētajām soda sankcijām nav viena un tā pati funkcija. Kaut arī kavējuma nauda šķiet piemērota, lai mudinātu dalībvalsti pēc iespējas ātrāk izbeigt tai pārņemto pārkāpumu, naudas soda piemērošana vairāk balstās uz vērtējumu par to, kā attiecīgās dalībvalsts pienākumu neizpilde ietekmē privātās un sabiedrības intereses<sup>12</sup>.

32. Līdz ar to naudas sods ir uzskatāms par sankciju šī termina šaurā izpratnē. Pretēji kavējuma naudai, kurai būtībā ir koercitīvs raksturs, naudas soda funkcija ir sodīt attiecīgās dalībvalsts bezdarbību.

33. Tiesa tādējādi definēja naudas soda robežas, uzstājot uz tā preventīvo iedarbību un lomu likumpārkāpumu atkārtošanās nākotnē novēršanā<sup>13</sup>. Pēc Komisijas domām, naudas soda piemērošanas draudi, iespējams, mudina dalībvalsti izpildīt sākotnējo spriedumu, kurā konstatēta tās pienākumu neizpilde, pēc iespējas ātrāk un it īpaši pirms tiek uzsākta otra tiesvedība Tiesā<sup>14</sup>.

11 — C-304/02, Krājums, I-6263. lpp.

12 — Skat. 2005. gada 12. jūlija spriedumu lietā Komisija/Francija (minēts iepriekš, 81. punkts).

13 — 2009. gada 7. jūlija spriedums lietā C-369/07 Komisija/Griekija (Krājums, I-5703. lpp., 145. punkts); 2012. gada 11. decembra spriedums lietā Komisija/Spānija (minēts iepriekš, 142. punkts) un 2012. gada 19. decembra spriedums lietā C-374/11 Komisija/Īrija (minēts iepriekš, 48. punkts).

14 — 2008. gada 9. decembra spriedums lietā Komisija/Francija (minēts iepriekš, 33. punkts).

34. Turklāt naudas soda nosodošais raksturs nozīmē, ka tam ir līdzsvarošanas funkcija, kas atbilst principam, saskaņā ar kuru par ikvienu likumpārkāpumu ir jāpiemēro atbilstošs sods, lai atjaunotu likuma varu.

35. Tā kā likumpārkāpums ir pret tiesisko kārtību vērsta darbība, sods ir uzskatāms par šai darbībai sekojošu taisnīgu atbildi. Tomēr, lai šī atbilde būtu pareiza, uzliktajam sodam, manuprāt, ir jābūt pēc iespējas mazākam, it īpaši, ja runa ir par maznozīmīgiem likumpārkāpumiem.

36. Šajā ziņā no judikatūras izriet, ka Tiesai, īstenojot savu rīcības brīvību, naudas soda apmērs ir jānosaka, pirmkārt, atbilstoši apstākļiem un, otrkārt, samērīgi ar konstatēto pienākumu neizpildi un attiecīgās dalībvalsts maksātspēju<sup>15</sup>. Nosakot naudas sodu, katrā konkrētā gadījumā ir jāņem vērā visi atbilstošie apstākļi saistībā ar konstatētās pienākumu neizpildes īpatnībām, kā arī attiecīgās dalībvalsts attieksme<sup>16</sup>.

37. Naudas soda preventīvais raksturs tika uzsvērts it īpaši iepriekš minētajā 2008. gada 9. decembra spriedumā lietā Komisija/Francija, kurā Tiesa nolēma piemērot naudas sodu, lai gan sākotnējais spriedums tika pilnībā izpildīts pirms LESD 260. pantā (iepriekš EKL 228. pants) paredzētās procedūras beigām. Līdz ar to, uzsverot, ka naudas sods nav automātisks, Tiesa vienlaikus apstiprināja, ka tai ir rīcības brīvība, konkrētās lietas apstākļu kontekstā izvērtējot naudas soda nepieciešamību.

#### B – Par Komisijas paziņojumu attiecībā uz LESD 260. panta īstenošanu lomū

38. Ir skaidrs, ka tādas pamatnostādnes kā tās, kas ietvertas iepriekš minētajos Komisijas paziņojumos jautājumā par LESD 260. panta īstenošanu, palīdz nodrošināt šīs iestādes darbības pārskatāmību, paredzamību un tiesisko noteiktību<sup>17</sup>.

39. Pretēji valsts tiesību sistēmām, kurās visbiežāk likumdevējam, prokuratūras pārstāvjiem vai, iespējams, apelācijas instances vai augstākās instances tiesām ir jānosaka noteikumi vai prakse attiecībā uz sodu apmēru, LESD 260. panta piemērošanas jomā Komisija ir tā, kurai ir jāpublicē šis atsauces instruments.

40. Es uzskatu, sekojot ģenerālvokāta D. Ruisa-Harabo Kolomera [*D. Ruiz-Jarabo Colomer*] piemēram, ka, kaut arī paziņojumi nav normatīvi akti *stricto sensu*, tie ir saistoši to izdevējstādei vismaz tādā nozīmē, ka šī iestāde var no tiem atkāpties tikai tad, ja tai ir atbilstošs pamatojums, citādi tā pārkāptu vienlīdzīgas attieksmes principu<sup>18</sup>.

41. Turklāt norādīšu, ka citās Savienības tiesību jomās, it īpaši konkurences tiesību jomā, pieņemot šādas uzvedības normas un ar to publikāciju paziņojot, ka tās turpmāk būs piemērojamas gadījumos, uz kuriem tās attiecas, Komisija pati ierobežo savu rīcības brīvību<sup>19</sup>. Līdz ar to Komisijai ir saistoši tās pieņemtie paziņojumi, ciktāl ar tiem nenotiek atkāpšanās no Līguma noteikumiem<sup>20</sup>.

15 — 2009. gada 7. jūlija spriedums lietā Komisija/Grieķija (minēts iepriekš, 146. punkts) un 2012. gada 11. decembra spriedums lietā Komisija/Spānija (minēts iepriekš, 143. punkts).

16 — 2012. gada 11. decembra spriedums lietā Komisija/Spānija (minēts iepriekš, 141. punkts).

17 — Skat. 2008. gada 10. janvāra spriedumu lietā C-70/06 Komisija/Portugāle (Krājums, I-1. lpp., 34. punkts); 2009. gada 7. jūlija spriedumu lietā Komisija/Grieķija (minēts iepriekš, 112. punkts) un 2012. gada 11. decembra spriedumu lietā Komisija/Spānija (minēts iepriekš, 116. punkts).

18 — 12. un 100. punkts šajos secinājumos iepriekš minētajam 2000. gada 4. jūlija spriedumam lietā Komisija/Grieķija.

19 — 2005. gada 28. jūnija spriedums apvienotajās lietās C-189/02 P, C-202/02 P, no C-205/02 P līdz C-208/02 P un C-213/02 P *Dansk Rorindustri u.c./Komisija* (Krājums, I-5425. lpp., 211.–213. punkts).

20 — Skat. tostarp 2010. gada 2. decembra spriedumu lietā C-464/09 P *Holland Malt/Komisija* (Krājums, I-12443. lpp., 47. punkts).

42. Jāuzsver, ka Komisijas paziņojumi par LESD 260. panta piemērošanu ir instruments, kas nepieciešams Tiesai, lai tā varētu iedibināt taisnīgu un konsekventu praksi, kas veicina paredzamākus tiesas nolēmumus. Paziņojumi veicina metodisku un stingru Tiesas nostāju soda sankciju noteikšanas jomā. Komisijas piedāvājumu galvenais mērķis ir ļaut Tiesai izvēlēties to sodu kategoriju, kas atbilst apgalvotā pārkāpuma raksturam. Tāpēc Tiesai tie ir kā sākotnējās norādes, pēc kurām vispārēji novērtēt pārņemto pienākumu neizpildi, un mehānisms, kā nodrošināt, lai naudas soda apmērs netiek noteikts patvaļīgi vai subjektīvi, kaut arī soda apmērs nekad nebūs matemātiski objektīvs.

43. Tomēr atgādināšu, ka Tiesa var ņemt vērā iepriekš minētos paziņojumus vienīgi kā analītisku ietvaru un metodisku atsauci. Līdz ar to, īstenojot savu rīcības brīvību, Tiesa ir atbrīvota tostarp no pienākuma atklāt attiecīgajai dalībvalstij piemērotā naudas soda aprēķināšanas detaļas.

## VII – Par naudas soda noteikšanas metodoloģiju

### A – Smaguma kritērija piemērošana Komisijas praksē

44. Saskaņā ar 2005. gada paziņojumu<sup>21</sup> Komisija balstās, aprēķinot naudas soda apmēru, uz trim kritērijiem, proti, pārkāpuma smagums, pārkāpuma ilgums un dalībvalsts maksātspēja. Galvenās grūtības saistībā ar minēto kritēriju piemērošanu, manuprāt, ir tajā, ka pastāv pārklāšanās risks, it īpaši starp smaguma un ilguma kritērijiem. Kaut arī pārkāpuma ilgums ir objektīvs kritērijs, tas var pamatoti ietekmēt pārņemta ar pienākuma neizpildi saistītā pārkāpuma smagumu.

45. Šajā ziņā, kaut arī es pieļauju, ka pastāv dažāda veida iespējamie ar pienākuma neizpildi saistītie pārkāpumi, es tomēr norādišu, ka tajā, ka Komisija izmanto smaguma kritēriju, lai piemērotu soda sankcijas, mazliet trūkst konsekvences<sup>22</sup>.

46. Ir pārsteidzoši konstatēt, ka, runājot par kavējuma naudu, Komisija vienā no līdz šim vissarežģītākajām lietām attiecībā uz soda sankciju piemērošanu vispārējā un strukturētā pienākumu neizpildes situācijā piedāvāja smaguma koeficientu 10. Turpretim vēlākā lietā, kas attiecās vienīgi uz pārkāpumu likumdošanas jomā, tika izmantots koeficients 11<sup>23</sup>. Turklāt vienīgajā lietā, kurā ar pienākuma neizpildi saistītais pārkāpums nevarēja tikt konstatēts pierādījumu neesamības dēļ, Komisija piedāvāja izmantot smaguma koeficientu 14<sup>24</sup>. Visbeidzot Komisija gāja tik tālu, ka piedāvāja izmantot koeficientu 1 lietā, kas attiecās uz direktīvas netransponēšanu<sup>25</sup>.

47. Runājot konkrētāk par prasībām piemērot naudas sodu lietās par direktīvu netransponēšanu, Komisija piedāvāja koeficientus 11<sup>26</sup> un 12<sup>27</sup>. Turpretim lietās par valsts atbalsta neatgūšanu, kuras ir sarežģītākas, piedāvātais koeficients variēja starp 5<sup>28</sup>, 8<sup>29</sup> un 12<sup>30</sup>.

48. Salīdzināšanai un atgādināšanai norādišu, ka šajā gadījumā Komisija novērtēja pienākuma neizpildi kā tādu, kas pamato koeficienta 8 piemērošanu skalā no 1 līdz 20.

21 — Paziņojums SEC(2005) 1658 (minēts iepriekš).

22 — Attiecībā uz smaguma koeficienta piemērošanas analīzi skat. tostarp Kilbey, I., "The interpretation of Article 260 TFEU (ex 228 EC)", *European Law Review*, 2010., 35. sēj., Nr. 3, 370. lpp. Attiecībā uz analīzi, ņemot vērā tostarp Savienības tiesību normu nozīmīgumu, skat. van Rijn, T., "Non-execution des arrêts de la Cour de justice par les États membres", *Cahier de droit européen*, 2008., Nr. 1. un Nr. 2, 105. un nākamās lpp.

23 — 2008. gada 10. janvāra spriedums lietā Komisija/Portugāle (minēts iepriekš).

24 — 2006. gada 18. jūlija spriedums lietā C-119/04 Komisija/Itālija (Krājums, I-6885. lpp.).

25 — 2006. gada 14. marta spriedums lietā C-177/04 Komisija/Francija (Krājums, I-2461. lpp.).

26 — 2009. gada 4. jūnija spriedums lietā C-109/08 Komisija/Grieķija (Krājums, I-4657. lpp.).

27 — 2011. gada 31. marta spriedums lietā C-407/09 Komisija/Grieķija (Krājums, I-2467. lpp.).

28 — 2012. gada 11. decembra spriedums lietā Komisija/Spānija (minēts iepriekš).

29 — 2011. gada 17. novembra spriedums lietā C-496/09 Komisija/Itālija (Krājums, I-11483. lpp.).

30 — 2009. gada 7. jūlija spriedums lietā Komisija/Grieķija (minēts iepriekš).

B – Pārskatīšanas smaguma analīze, lai piemērotu naudas sodu

49. Vispirms atgādināšu, ka atšķirībā no atbilstoši LESD 258. pantam pasludināta konstatējoša sprieduma, kurā ir atspoguļots Savienības tiesību objektīvais stāvoklis<sup>31</sup>, spriedums, kas pasludināts saskaņā ar LESD 260. panta 2. punktu un kurā ir paredzēts piemērot soda sankcijas, ietver subjektīvu elementu, jo tajā ir veikts dalībvalsts vainas izvērtējums. Turklāt šim otrajam spriedumam ir izšķiroša nozīme gadījumā, kad Tiesa ir nolēmusi piemērot minētās sankcijas.

50. Manuprāt, ar Tiesas sprieduma neizpildi saistīta pārskatīšanas smaguma izvērtējums ietver, pirmkārt, subjektīvus aspektus, kuri tostarp attiecas uz dalībvalsts vainu, un, otrkārt, smaguma pakāpes noteikšanu, kura ir balstīta uz objektīviem elementiem, kādi izriet no pārskatīšanas apmēra un sekām.

1) Par pārskatīšanas smaguma subjektīvo dimensiju

51. No subjektīvā viedokļa jautājums, kas rodas, lai noteiktu naudas soda apmēru, ir par to, vai dalībvalsts ir rīkojusies labā ticībā pēc pirmā sprieduma par pienākumu neizpildi pasludināšanas. Šī situācija tiek vērtēta, ņemot vērā pasākumus, ko pieņēmusi minētā dalībvalsts, lai izpildītu saskaņā ar LESD 258. pantu pasludināto spriedumu.

52. Šajā ziņā atbilstošie analīzes parametri ietver dalībvalsts rūpības un lojālas sadarbības izvērtēšanu. Līdz ar to Tiesa var izlemt, vai attiecīgā pienākumu neizpilde ir tišas darbības vai vienkārši neuzmanības rezultāts, un vajadzības gadījumā lemt par minētās neuzmanības pakāpi. Man šķiet būtiski, ka dalībvalstij, kas ir rīkojusies lojāli, netiek piemērots tāds pats naudas sods kā dalībvalstij, kura pat vismazākajā mērā nav pierādījusi savu labo gribu.

53. Runājot konkrēti par Čehijas Republikas rīcību šajā gadījumā, no lietas materiāliem izriet, ka minētā dalībvalsts pilnībā izpildīja iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Čehijas Republika, pieņemot Direktīvu 2003/41 transponējošos tiesību aktus 19 mēnešus pēc minētā sprieduma pasludināšanas vai sešus mēnešus pēc šīs prasības celšanas Tiesā.

54. Čehijas Republika pamato savu kavēšanos ar iekšējo situāciju, proti, izmaiņām valdībā pēc parlamenta vēlēšanām, ar debatēm par valsts sociālā nodrošinājuma sistēmas reformu, kā arī ar ekonomiskās stabilitātes neesamību sakarā ar pasaules finanšu krīzi.

55. Taisnība, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru dalībvalsts nevar atsaukties uz noteikumiem, praksi vai apstākļiem, kas pastāv valsts tiesību sistēmā, lai pamatotu no Savienības tiesībām izrietošo pienākumu neizpildi<sup>32</sup>.

56. Tomēr, ņemot vērā principu *impossibilium nulla obligatio*, Tiesa, izvērtējot pārskatīšanas smagumu, lai noteiktu iespējamās soda sankcijas, var ņemt vērā dalībvalsts reālās grūtības saskaņā ar LESD 258. pantu pasludinātā sprieduma izpildes procesā<sup>33</sup>. Atšķirībā no pārskatīšanas procedūras saskaņā ar LESD 258. pantu uz objektīvu atbildību balstīta pieeja nevar tikt piemērota LESD 260. panta procedūras ietvaros.

31 — Skat. 2012. gada 10. maija spriedumu lietā C-39/10 Komisija/Igaunija (63. punkts).

32 — Skat. tostarp neseno 2012. gada 19. decembra spriedumu lietā C-374/11 Komisija/Īrija (minēts iepriekš, 39. punkts). Tāpat skat. arī 2011. gada 31. marta spriedumu lietā Komisija/Grieķija (minēts iepriekš).

33 — Šajā ziņā skat. 2012. gada 19. decembra spriedumu lietā C-374/11 Komisija/Īrija (minēts iepriekš, 40. punkts).



57. Savos procesuālajos rakstos Čehijas Republika uzsver, ka tā uzsāka izpildes procesu mēnesi pēc sprieduma pasludināšanas un ka vēlāk tā izpildīja savu pienākumu lojāli sadarboties ar Komisiju, vienmēr sniedzot detalizētas atbildes uz tās lūgumiem. Turklāt Čehijas Republika apgalvo, ka Direktīva 2003/41 jau tika daļēji transponēta noteiktajā termiņā un tāpat pat pirms pirmā Tiesas sprieduma pasludināšanas<sup>34</sup>. Turklāt pilnīga transponēšana bija jāveic šīs tiesvedības laikā.

58. Šajā ziņā man šķiet, ka Čehijas Republika patiešām ir pierādījusi lojālu sadarbību ar Komisijas dienestiem, ņemot vērā abu saraksti.

59. Turklāt man šķiet neapstrīdami, ka daļēja vai pilnīga transponēšana saskaņā ar LESD 260. pantu notiekošās tiesvedības Tiesā laikā ir fakts, kas liecina par labu attiecīgajai dalībvalstij. Tiesa patiešām ņem vērā šo aspektu, novērtējot pārkāpuma smagumu, taču tā neatbrīvo dalībvalsti no atbildības par sekām, kādas izriet no šī pārkāpuma, proti, no naudas soda samaksas<sup>35</sup>.

60. Neņemot vērā to, es esmu identificējis Čehijas Republikas rīcībā vainu pastiprinošu faktoru, kāds izriet no noteiktas neuzmanības pakāpes, kā arī konsekvences neesamības valsts procesos, kas nepamatoti aizkavēja Tiesas sprieduma izpildi. Sākot no iepriekš minētā sprieduma lietā Komisija/Čehijas Republika pasludināšanas datuma, likumdošanas darbu apjoms, kāds bija jāveic, lai izpildītu minēto spriedumu, bija skaidri definēts. Pūles, kādas šajā ziņā bija jāpieliek, nebija pārmērīgas pat parlamenta vēlēšanu politiskajā kontekstā.

61. Visbeidzot es uzskatu, ka, ņemot vērā šādu rīcību, kuru raksturo ļoti liela neuzmanība, Tiesa nevar izvairīties no naudas soda uzlikšanas Čehijas Republikai.

## 2) Par pārkāpuma smaguma objektīvo dimensiju

62. Smaguma parametra objektīvais aspekts tika definēts Tiesas judikatūrā galvenokārt ar atsauci uz pārkāpuma raksturu. Atbilstošie faktori šajā ziņā ietver laika periodu, cik ilgi pienākums netika izpildīts, sākot no sprieduma, ar kuru šī neizpilde tika konstatēta, pasludināšanas, kā arī attiecīgās sabiedrības un privātās intereses<sup>36</sup>. Turklāt ir pārsteidzoši konstatēt, ka Tiesa bieži vien samazina Komisijas piedāvāto naudas soda apmēru<sup>37</sup>.

63. Pat pieļaujot, ka notiek pārklāšanās starp ilguma un smaguma parametriem, es piedāvāju šajā analizē koncentrēties uz apgalvotā pārkāpuma smaguma objektīvo aspektu un jautājumu par laika plūsmu izskatīt vēlāk.

34 — Čehijas Republika uzsver, ka Direktīva 2003/41 jau bija daļēji transponēta, pirms vēl Komisija bija uzsākusi procesu saskaņā ar LESD 260. pantu, ciktāl runa ir par to direktīvas daļu, kas attiecas uz *IRP* piešķirto iespēju sniegt valsts teritorijā pārrobežu pakalpojumus.

35 — 2008. gada 9. decembra spriedums lietā Komisija/Francija (minēts iepriekš, 60. un 84. punkts). Kā piemērus gadījumiem, kad tiek ņemtas vērā valsts iestāžu pūles, skat. 2011. gada 31. marta spriedumu lietā Komisija/Grieķija (minēts iepriekš, 36. punkts) un 2012. gada 19. decembra spriedumu lietā C-374/11 Komisija/Īrija (minēts iepriekš, 40. un 41. punkts).

36 — 2008. gada 9. decembra spriedums lietā Komisija/Francija (minēts iepriekš, 64. punkts un tajā minētā judikatūra) un 2012. gada 19. decembra spriedums lietā C-374/11 Komisija/Īrija (minēts iepriekš, 51. punkts).

37 — Iepriekš minētajā 2008. gada 9. decembra spriedumā lietā Komisija/Francija Tiesa, ņemot vērā pasākumu ar mērķi nodrošināt sprieduma izpildi laikā pieņemšanu un lojālas sadarbības principa ievērošanu, samazināja summu no gandrīz EUR 43 miljoniem līdz EUR 10 miljoniem. Lietā C-568/07 Komisija/Grieķija (2009. gada 4. jūnija spriedums, Krājums, I-4505. lpp.) Tiesa samazināja naudas sodu no EUR 5 miljoniem līdz EUR 1 miljonam tāpēc, ka ar pienākumu neizpildi saistītais pārkāpums tika daļēji izbeigts pat pirms pirmā sprieduma par pienākumu neizpildi pasludināšanas. Iepriekš minētajā 2009. gada 7. jūlija spriedumā lietā Komisija/Grieķija Tiesa piesprieda dalībvalstij samaksāt naudas sodu EUR 2 miljonu apmērā piedāvāto EUR 15 miljonu vietā. Tāpat iepriekš minētajā 2011. gada 31. marta spriedumā lietā Komisija/Grieķija naudas sods tika samazināts par trešdaļu līdz EUR 3 miljoniem. Iepriekš minētajā 2011. gada 17. novembra spriedumā lietā Komisija/Itālija Tiesa piesprieda dalībvalstij samaksāt naudas sodu nevis EUR 68 miljonu apmērā, kā to prasīja Komisija, bet EUR 30 miljonu apmērā. Iepriekš minētajā 2012. gada 11. decembra spriedumā lietā Komisija/Spānija Tiesa precizēja, ka sprieduma izpilde neprasīja ievērojamas pūles, un noteica naudas sodu EUR 20 miljonu apmērā Komisijas prasīto EUR 50 miljonu vietā.

64. Runājot par attiecīgās netransponēšanas ietekmi uz sabiedrības un privātajām interesēm, ir jāatgādina, ka Direktīvas 2003/41 mērķis ir izveidot papildpensiju kapitāla uzkrāšanas iekšējo tirgu, kurā *IRP* ir jābūt tiesībām brīvi sniegt pakalpojumus un brīvi veikt ieguldījumus<sup>38</sup>.

65. Uzreiz vēlos uzsvērt, ka šajā gadījumā Čehijas Republikai pārņemtais pārkāpums nav tik nopietns, kā tas izriet no Komisijas interpretācijas. Tāpēc, manuprāt, atbildību mikstinošie apstākļi ir jāņem vērā par labu Čehijas Republikai.

66. Pirmkārt, ciktāl saskaņā ar Tiesas spriedumu Direktīva 2003/41 neuzliek minētajai dalībvalstij ne pienākumu izveidot otro [pensiju sistēmas] līmeni, ne arī atcelt aizliegumu izveidot savā teritorijā *IRP*, minēto noteikumu netransponēšanas reālā ietekme nav gandrīz nekāda. Tā kā transponēšanas galvenais mērķis ir informēt personas, attiecībā uz kurām *IRP* darbības var atstāt ietekmi, tad minēto netransponēšanu Čehijas tiesību sistēmā – kā rezultātā valsts vecuma pensiju sistēmā netiktu izveidots otrais līmenis – nevar uzskatīt par īpaši smagu [pārkāpumu]. Līdz ar to pārņemtais pārkāpuma ietekme uz sabiedrības un privātajām interesēm ir ļoti ierobežota.

67. Otrkārt, ņemot vērā īpašo situāciju Čehijas Republikā, Direktīvas 2003/41 ļoti plaša interpretācija, kādu aizstāv Komisija savā pirmajā prasībā saistībā ar pienākumu neizpildi, patiešām varēja radīt apjukumu<sup>39</sup>. Līdz ar to, pat ja Čehijas Republika būtu rīkojusies īpaši rūpīgi, tā katrā ziņā nevarētu pirmās tiesvedības saistībā ar pienākumu neizpildi laikā veikt efektīvus pasākumus, lai izbeigtu pārņemto pienākumu neizpildi.

68. Kaut arī valsts pasākumiem, kādi bija jāpieņem, nebūtu nekādas konkrētas piemērojamības, šī situācija ilgtu vien tik ilgi, kamēr valsts likumdevējs ieviestu valsts vecuma pensiju sistēmā otro līmeni. Šajā ziņā jānorāda, ka šādā gadījumā likumdevējs varēja grozīt šādi ieviestās atbilstošās tiesību normas Direktīvā 2003/41 paredzētajā robežās.

### C – Pārkāpuma ilguma analīze naudas soda noteikšanai

69. Šī tiesvedība vērš uzmanību uz diviem aspektiem attiecībā uz [pārkāpuma] ilguma vērā ņemšanu. Pirmkārt, tā prasa izvērtēt, cik ilgs laiks bija nepieciešams, lai izpildītu iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Čehijas Republika. Otrkārt, tā attiecas uz jautājumu par ātrumu, proti, cik ātri Komisija uzsāka tiesvedību saskaņā ar LESD 260. pantu.

70. Vispirms, runājot par pirmo aspektu, man šķiet skaidrs, ka pārkāpuma ilguma kritērijs Tiesas sprieduma izpildes kontekstā ir elements, kas ir pilnībā atstāts attiecīgās dalībvalsts ziņā. Pēdējā minētā var nolemt vai nu izpildīt spriedumu pēc tās domām atbilstošā brīdī, vai arī gadījumā, ja pastāv šaubas par tās pienākumu apjomu, prasīt saskaņā ar LESD 258. pantu pasludinātā sprieduma interpretāciju atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas statūtu 43. pantam, skatot to kopā ar Tiesas Reglamenta 158. pantu<sup>40</sup>.

71. Tāpēc [pārkāpuma] ilgums ir faktors, kas pastiprina ar Tiesas sprieduma neizpildi saistītā pārkāpuma objektīvo smagumu un līdz ar to var tikt izmantots kā norāde, analizējot piemērojamo sankciju, proti, šajā gadījumā naudas soda apmēru.

38 — Spriedums lietā Komisija/Čehijas Republika (minēts iepriekš, 43. un 44. punkts). Skat. arī minētās direktīvas pamatojumu šo secinājumu 11.–13. punktā.

39 — Saskaņā ar Čehijas Republikas apgalvoto Komisija, iespējams, radīja nenoteiktību, apgalvojot, ka Direktīva 2003/41 uzlika Čehijas Republikai pienākumu atcelt aizliegumu izveidot tās teritorijā *IRP*. Tikai pasludinot iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Čehijas Republika, Tiesa noraidīja šo apgalvojumu, kļiedējot visas šaubas attiecībā uz minētās direktīvas piemērošanas jomu.

40 — Tomēr atgādināšu, ka Tiesa jau ir atzinusi, ka jautājums par to, kādi pasākumi ir jāveic, lai izpildītu spriedumu par pienākumu neizpildi, kas pasludināts atbilstoši LESD 258. pantam, neietilpst šāda sprieduma priekšmetā, kas nozīmē, ka šādu jautājumu nevar lūgt interpretēt. Šajā ziņā skat. 2007. gada 18. jūlija spriedumu lietā C-503/04 Komisija/Vācija (Krājums, I-6153. lpp., 15. punkts), kā arī 43. punktu ģenerāladvokāta L. A. Hēlhuda [L. A. Geelhoed] secinājumos iepriekš minētajā 2006. gada 14. marta spriedumā lietā Komisija/Francija.

72. Savos procesuālajos rakstos Čehijas Republika ir norādījusi, ka tā bez kavēšanās uzsāka ar Tiesas spriedumu konstatēto neizpildīto pienākumu izpildi. Turklāt, ciktāl transponēšanas vienīgais mērķis bija pietiekami informēt tiesību subjektus, kurus var ietekmēt iespējamais lēmums par [vecuma pensiju sistēmas] otrā līmeņa ieviešanu Čehijas Republikā, šī dalībvalsts samazināja ar iepriekš minētā sprieduma lietā Komisija/Čehijas Republika izpildi saistīto pasākumu pieņemšanas steidzamību.

73. Savukārt Komisija atkārti, ka spriedums par pienākumu neizpildi ir jāizpilda nekavējoties, proti, cik ātri vien iespējams. Šajā gadījumā Likums Nr. 260/11 tika pieņemts tikai 19 mēnešus pēc iepriekš minētā sprieduma lietā Komisija/Čehijas Republika pasludināšanas. Turklāt divpadsmit mēnešu periods beidzās laikā starp iepriekš minētā sprieduma lietā Komisija/Čehijas Republika pasludināšanu un brīdinājuma vēstulē, kas tika nosūtīta saskaņā ar LESD 260. pantā paredzēto procedūru, noteiktā termiņa beigām. Visbeidzot, starp šo pēdējo minēto datumu un Direktīvas 2003/41 22. panta 1. punktā noteikto transponēšanas termiņu pagāja pieci gadi un četri mēneši.

74. Šajā ziņā atgādināšu, ka parametrs par dalībvalsts objektīvu atbildību, uz kuru ir balstīta saskaņā ar LESD 258. pantu celtā prasība, nevar tikt piemērots saskaņā ar LESD 260. pantu ierosinātās tiesvedības par soda sankciju noteikšanu kontekstā.

75. Taisnība, ka judikatūrā ir prasīts, lai izpilde notiek nekavējoties un tiek pabeigta, cik ātri vien iespējams<sup>41</sup>, kas nozīmē, ka dalībvalstij ir jāuzsāk sprieduma izpilde, cik ātri vien iespējams pēc tā pasludināšanas. Tomēr nav nekādu šaubu, ka, ņemot vērā politiskās un administratīvās īpatnības valstī, kā arī konstatētās pienākumu neizpildes sarežģītību, sprieduma pilnīga izpilde tiks pabeigta tikai vēlāk. Tāpēc, nosakot naudas sodu, ir jāņem vērā šie apstākļi.

76. Turklāt ir acīmredzami, ka tas vien, ka tiek uzsākta sprieduma izpilde, negarantē efektīvu un pilnīgu tā izpildi, ja dalībvalsts nav ieinteresēta tā tūlītējā izpildē. Nav izslēgts, ka dalībvalsts var veikt pagaidu pasākumus un par tiem paziņot Komisijai, lai aizkavētu tās analīzi attiecībā uz izpildes gaitu, taču neparedzot izpildīt Tiesas spriedumu pilnībā<sup>42</sup>. Pieņemot lēmumu par naudas soda noteikšanu, ir jāņem vērā arī nepieciešamība atturēt dalībvalstis no šādas aizkavēšanās taktikas.

77. Šajā gadījumā, ņemot vērā pārņemtas pienākumu neizpildes neapšaubāmo raksturu, man šķiet, ka nevar pamatot 19 mēnešu ilgo pārkāpuma periodu no iepriekš minētā 2010. gada 14. janvāra sprieduma lietā Komisija/Čehijas Republika pasludināšanas.

78. Runājot par otro aspektu, proti, to, cik ātri Komisijai ir jāuzsāk tiesvedība saskaņā ar LESD 260. pantu, no lietas materiāliem izriet, ka Komisija nosūtīja pirmo lūgumu sniegt informāciju par iepriekš minētā sprieduma lietā Komisija/Čehijas Republika izpildes gaitu mēnesi pēc minētā sprieduma pasludināšanas un deviņus mēnešus vēlāk tā nosūtīja brīdinājuma vēstuli. Starp sprieduma pasludināšanas datumu un brīdinājuma vēstulē noteiktā termiņa beigām pagāja gandrīz gads.

41 — 2003. gada 25. novembra spriedums lietā C-278/01 Komisija/Spānija (*Recueil*, I-14141. lpp., 27. punkts).

42 — Skat. spriedumu lietā Komisija/Portugāle (minēts iepriekš).

79. Šajā ziņā ir interesanti norādīt, ka, izņemot ļoti sarežģītas pienākumu neizpildes lietas, Komisijas praksi raksturo dalībvalstīm piešķirtā termiņa starp pirmā sprieduma lietā par pienākumu neizpildi pasludināšanas datumu un argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigām progresīva saīsināšana, kas tagad tiek noteikts brīdinājuma vēstulē. Tā pirmajās lietās, kas tika ierosinātas, pamatojoties uz agrāko EKL 228. pantu, šis laika periods bija divi ar pus gadi<sup>43</sup>, četri ar pus gadi<sup>44</sup>, vai pat deviņi gadi<sup>45</sup>. Nesenākās lietās šis laika periods ir no viena līdz diviem gadiem<sup>46</sup>.

80. Komisijai piešķirot [dalībvalstij] pārāk ilgu termiņu, var tikt ietekmēts naudas soda aprēķins. Pirmstiesas procesa vai tiesvedības Tiesā norise veicina naudas soda summas palielināšanu, it īpaši gadījumā, kad pirmais spriedums nav ticis pilnībā izpildīts otrā sprieduma pasludināšanas saskaņā ar LESD 260. pantu brīdī<sup>47</sup>.

81. Līdz ar to, pat atzīstot, ka Komisija nosūtīja pirmo vēstuli salīdzinoši agri, es uzskatu, ka brīdinājuma vēstulē norādītais termiņš, saskaņā ar kuru Čehijas Republikai tika dots viens gads, lai izpildītu Tiesas spriedumu, nav nesaprātīgs, ņemot vērā nepieciešamo grozījumu tiesību aktos skaitu, lai izbeigtu pārmesto pienākumu neizpildi. Turklāt šāds termiņš iederas arī iepriekš aprakstītajā Komisijas praksē.

82. Pakārtoti norādīšu, ka Komisija savos apsvērumos, šķiet, ir norādījusi, ka Tiesai, paredzot sankciju saskaņā ar LESD 260. pantu, ir jāņem vērā arī pārkāpuma ilgums, skaitot no Direktīvas 2003/41 transponēšanas termiņa beigām. Taču šāda pieeja ir kļūdaina. Katrā ziņā prasība veikt šādu aprēķinu kopš Lisabonas līguma stāšanās spēkā attiecas uz pirmās tiesvedības sakarā ar pienākumu neizpildi ietvaros celtajām prasībām saskaņā ar LESD 260. panta 3. punktu par pienākumu neizpildi saistībā ar transponēšanas pasākumu nepaziņošanu<sup>48</sup>.

83. Visbeidzot es uzskatu, ka Lisabonas līgumā paredzētais LESD 260. panta grozījums, kas ietvēra argumentētā atzinuma nosūtīšanas posma izslēgšanu, lai saīsinātu pirmstiesas procesu, liecina par labu stingrākai pieejai attiecībā uz to, cik ilgā laikā dalībvalsts izpilda spriedumu.

## VIII – Par šajā lietā nosakāmā naudas soda apmēru

84. Savā prasības pieteikumā Komisija lūdz Tiesu uzlikt Čehijas Republikai naudas sodu EUR 3 364 395,20 apmērā. Šī summa atbilst rezultātam, kāds iegūts, dienas summu EUR 5 644,80 sareizinot ar pārkāpuma dienu skaitu, proti, 594 dienām, sākot no iepriekš minētā sprieduma lietā Komisija/Čehijas Republika pasludināšanas 2010. gada 14. janvārī līdz Direktīvu 2003/41 transponējošo noteikumu pieņemšanai 2011. gada 31. augustā. Komisijas piedāvātā dienas summa atbilst rezultātam, kāds iegūts, vienoto soda nauda pamatsummu EUR 210 sareizinot ar pārkāpuma smaguma koeficientu 8 un nezināmo “n”, kas Čehijas Republikas gadījumā ir 3,36<sup>49</sup>.

43 — 2003. gada 25. novembra spriedums lietā Komisija/Spānija (minēts iepriekš).

44 — 2000. gada 4. jūlija spriedums lietā Komisija/Griekija (minēts iepriekš).

45 — 2005. gada 12. jūlija spriedums lietā Komisija/Francija (minēts iepriekš).

46 — Lietā C-119/04 termiņš bija divi gadi; lietā C-177/04 termiņš bija pusotrs gads; lietā C-503/04 termiņš bija gads un divi mēneši; lietā C-70/06 termiņš bija gads un vienpadsmit mēneši; lietā C-121/07 termiņš bija gads un astoņi mēneši; apvienotajās lietās C-369/07 un C-457/07 termiņš bija gads un divi mēneši, bet tikai 9 mēneši lietā C-109/08. Visbeidzot lietā C-496/09 termiņš bija četri gadi.

47 — Jāņem vērā ir tas, cik ilgs laiks ir pagājis starp pirmā sprieduma par pienākumu neizpildi pasludināšanas saskaņā ar LESD 258. pantu dienu, no vienas puses, un dienu, kad minētais spriedums tika pilnībā izpildīts, vai, ja tas netika izpildīts pilnībā, dienu, kad tika pasludināts spriedums saskaņā ar LESD 260. pantu, no otras puses.

48 — Skat. Komisijas Paziņojumu SEC(2010) 1371 “LESD 260. panta 3. punkta īstenošana”.

49 — Saskaņā ar Paziņojumu SEC(2010) 923, ar kuru groza Paziņojumu SEC(2005) 1658.

85. Pirms ķeršanās klāt pie naudas soda summas aptuvena aprēķina es vēlētos atgādināt, ka, atbildot uz dalībvalstu raizēm, Tiesa lēma par labu dalībvalsts maksātspējas ņemšanai vērā, kāda tā ir saskaņā ar pēdējiem ekonomiskajiem datiem, kas iesniegti Tiesai izvērtēšanai<sup>50</sup>. Līdz ar to Tiesa ņem vērā neseno inflāciju un attiecīgās dalībvalsts iekšzemes kopproduktu, kāds ir laikā, kad Tiesa veic faktu izvērtēšanu<sup>51</sup>.

86. No pagaidu skatpunkta šāda pielāgošana ekonomiskajiem datiem – par atskaites punktu izmantojot brīdi, kad Tiesa izvērtē lietas faktus, – ir uzskatāma par iepriekš minēto principu īstenošanu, saskaņā ar kuriem naudas soda summa ir jāpielāgo konkrētajiem apstākļiem, un tai ir jābūt samērīgai gan ar konstatēto pienākumu neizpildi, gan ar attiecīgās dalībvalsts maksātspēju<sup>52</sup>.

87. Šajā gadījumā, tā kā lietas dalībnieki nav atjaunojuši atbilstošos ekonomiskos datus, ir jāatsaucas uz pēdējo Komisijas 2012. gada paziņojumu par datu, kas tiek izmantoti soda sankciju aprēķināšanā, atjaunošanu<sup>53</sup>. No šī paziņojuma tostarp izriet, ka minimālā naudas soda summa Čehijas Republikai ir palielināta un šobrīd ir EUR 1 768 000. Turklāt standarta naudas soda pamatsumma paliek EUR 210, bet nezināmais “n” Čehijas Republikai tika noteikts 3,34.

88. Visbeidzot, runājot par šajā lietā piemērojamo naudas soda summu, es vispirms piedāvāju Tiesai izmantot mazāku smaguma koeficientu, nekā piedāvā Komisija, proti, 8.

89. Šajā gadījumā, ņemot vērā, pirmkārt, Čehijas iestāžu neuzmanīgo attieksmi, bet, otrkārt, to, ka sprieduma, ar kuru tika konstatēta pienākumu neizpilde, neizpildei nebija nekādas reālas sekas, koeficients no 1 līdz 2 man šķiet vairāk piemērots.

90. Šajā ziņā norādīšu, ka smaguma koeficientu 1 Komisija jau reiz piedāvāja, kaut arī tas bija kavējuma naudas kontekstā. Tiesa apmierināja šo lūgumu, kas tika uzskatīts par tādu, kas atbilstoši atspoguļo pārkāpuma smaguma pakāpi brīdī, kad Tiesa izvērtēja faktus un noteica attiecīgajai dalībvalstij kavējuma naudu<sup>54</sup>.

91. Tādējādi, piemērojot iepriekš minētos atjaunos datus un smaguma koeficientu 1, dienas summa būtu EUR 701,40, kas atbilst rezultātam, kāds iegūts, EUR 210 sareizinot ar mainīgo “n”, kas ir 3,34. Reizinot ar pārkāpuma dienu skaitu, proti, 594 dienām, uzliekamā naudas soda summa būtu EUR 416 631,60. Turpretim, piemērojot smaguma koeficientu 2, dienas summa būtu EUR 1 402,80, un šo pēdējo summu sareizinot ar pārkāpuma dienu skaitu, piemērojamā naudas soda summa būtu EUR 833 263,20.

92. Taču, ja Tiesa izvēlētos piemērot šādus mazus koeficientus, tai rastos problēma ar to, ka tādējādi piedāvātā naudas soda summa būtu zemāka nekā minimālā summa EUR 1 768 000, kādu Komisija savā 2005. gada paziņojumā, kas tika atjaunots ar iepriekš minēto 2012. gada paziņojumu, aprēķināja Čehijas Republikai.

50 — 2012. gada 19. decembra spriedums lietā Komisija/Īrija (minēts iepriekš, 78. un 79. punkts). Tiesa šajā jautājumā nesekoja Komisijas pieejai, saskaņā ar kuru esot jāizmanto mainīgais “n”, kāds aprēķināts saskaņā ar LESD 260. pantu uzsāktas tiesvedības Tiesā ietvaros.

51 — 2012. gada 11. decembra spriedums lietā Komisija/Spānija (minēts iepriekš, 131. punkts).

52 — 2009. gada 4. jūnija spriedums lietā C-568/07 Komisija/Grieķija (minēts iepriekš, 47. punkts un tajā minētā judikatūra).

53 — Skat. Paziņojumu C(2012) 6106 (minēts iepriekš).

54 — Skat. 2006. gada 14. marta spriedumu lietā Komisija/Francija (minēts iepriekš). Tiesa noteica kavējuma naudu EUR 31 650 apmērā par katru kavējuma dienu saistībā ar to pasākumu neveikšanu, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu pirmā sprieduma pilnīgu izpildi, sākot no sprieduma pasludināšanas saskaņā ar EKL 228. pantu un līdz pirmā sprieduma par pienākumu neizpildi pilnīgai izpildei.

93. Pēc Komisijas domām, gadījumā, ja uz dienas summas pamata aprēķinātā summa ir mazāka par minimālo soda naudas summu, principā ir jāpiemēro pēdējā minētā summa. Šī minimālā summa, kā apgalvo Komisija, atspoguļo principu, ka ikviens gadījums, kad dalībvalsts nepilda Tiesas spriedumu, pats par sevi ir tiesiskā Kopienā pastāvoša tiesiskuma principa pārkāpums, par ko ir jāpiemēro reāls sods. Turklāt šāda iepriekš noteikta minimālā summa ļautu izvairīties no tīri simbolisku summu piedāvāšanas, kurām nebūtu preventīva rakstura un kuras drīzāk apdraudētu, nevis stiprinātu Tiesas spriedumu autoritāti<sup>55</sup>.

94. Šajā ziņā norādīšu, ka minimālās naudas soda summas piedāvāšana, ko dara Komisija, izslēgtu mazāku koeficientu piemērošanu lielākajā daļā gadījumu, izņemot ļoti ilgus pārkāpumus. Turklāt stingrs princips par minimālo naudas soda summu, man šķiet, pārsniedz to, kas nepieciešams, lai izvairītos no tīri simbolisku summu piemērošanas, vienlaikus apzinoties, ka no budžeta viedokļa summas neparedzētai zaudēšanai, ko var uzskatīt par “veltīgu”, ir noteiktas preventīvai iedarbībai attiecībā uz dalībvalstīm.

95. Tā kā, kā jau es minēju, Komisijas paziņojums Tiesai ir nekas vairāk kā analītiska atsauce, Tiesa var veikt savu vērtējumu pārmestā pārkāpuma vispārējā kontekstā, pamatojoties uz metodisku pieeju, vienlaikus piemērojot Komisijas paziņojumā minētos kritērijus.

96. Tādējādi, ņemot vērā visus šīs tiesvedības elementus un lai nodrošinātu naudas soda preventīvās un sodīšanas funkcijas ievērošanu, es piedāvāju Tiesai noteikt Čehijas Republikai naudas soda summu EUR 1 miljona apmērā.

## IX – Secinājumi

97. Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, es piedāvāju Tiesai:

- konstatēt, ka, neveicot pasākumus, kas nepieciešami, lai izpildītu 2010. gada 14. janvāra spriedumu lietā C-343/08 Komisija/Čehijas Republika, Čehijas Republika nav izpildījusi pienākumus, kas tai ir paredzēti LESD 260. pantā;
- piespriest Čehijas Republikai samaksāt Eiropas Komisijai naudas sodu EUR 1 miljonu, naudas līdzekļus ieskaitot kontā “Eiropas Savienības pašu resursi”;
- piespriest Čehijas Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

55 — Skat. Paziņojumu SEC(2005) 1658 (minēts iepriekš).